

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

Sääntely nojaa ehdotetun 2 §:n perusteella vahvasti valtionavustuslakiin. Laissa tarkoitettuihin tukiin sovelletaan valtionavustuslakia, ellei yleisasetuksessa, erityisasetuksessa tai niiden nojalla annetuissa säännöksissä taikka tässä laissa toisin säädetä. Ehdotetun 2 §:n perusteluissa todetaan, että mm. muutoksenhausta ei enää säädettäisi erikseen, sillä sitä koskevat säännöt tulisivat valtionavustuslaista ja hallintolaista. Todettakoon tässä yhteydessä, että valtionvarainministeriön hallinnonalalle kuuluvan valtionavustuslain muutoksenhakua koskevan 34 §:n 2 ja 3 momentit ovat viittauksiltaan ja sisällöltään vanhentuneet ja ne tulisi saattaa vastaamaan uutta lakia oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019). Lisäksi valtionavustuslain muutoksenhakusäännöksen mukaan oikaisua saa hakea nimenomaisesti valtionapuviranomaisen päätökseen. Tämä muotoilu vaikuttaisi sulkevan ulkopuolelle ehdotetussa laissa tarkoitettujen seurantakomitean ja kalatalouden paikallisen toimintaryhmän mahdollisten päätösten muutoksenhaun (vrt. ehdotetun 6 §:n 1 momentti, jossa säädetään tietyt viranomaiset valtioavustuslaissa tarkoitetuiksi valtionapuviranomaisiksi). Jatkovalmistelussa tulee kiinnittää huomiota siihen, että muutoksenhakusääntely on riittävän kattava, eikä sääntelyteknisistä syistä jää sattumanvaraisesti päätöksiä muutoksenhakuoikeuden ulkopuolelle.

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

Lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin seurantakomiteasta. Perustuslakivaliokunta on jossain määrin vastaavanlaisia EU-sääntelyyn perustuvia seurantakomiteita arvioidessaan todennut, että ”seurantakomiteaa ja valintakomiteaa voidaan perustuslakivaliokunnan mielestä lähinnä luonnehtia erityislaatuisiksi valtion ja kunnan viranomaiskoneiston ulkopuolisiksi toimielimiksi (ks. PeVL 21/2002 vp, s. 2). Etenkin seurantakomitean asettamistapaan liittyy kuitenkin valtion toimielimelle tyypillisiä piirteitä (ks. PeVL 21/2002 vp, s. 2)”. Laissa tarkoitettun seurantakomitean asettaisi valtioneuvosto. Perustuslakivaliokunta on ehdotetussa laissa tarkoitettun seurantakomitean kaltaisten toimielinten osalta pitänyt perusteltuna, että laissa on asianmukaiset säännökset hallinnon yleislakien soveltamisesta komiteoiden työskentelyssä ja komiteoiden suomalaisten jäsenten virkavastuusta erityisesti siitä syystä, että toimielimiin kuuluu myös ulkomaisia jäseniä (PeVL 14/2008 vp).

Ehdotetun pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että seurantakomitean tehtävät ovat julkisia hallintotehtäviä. Tämän lisäksi pykäläluonnoksessa todetaan, että julkisia hallintotehtäviä hoidettaessa noudatetaan, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa,

hallintolaissa, kielilaissa ja saamen kielilaissa säädetään. Sen lisäksi seurantakomitean tulee noudattaa, mitä viranomaisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa. Lisäksi viitataan asianmukaisesti komitean jäseniin sovellettavaan rikosoikeudelliseen virkavastuuseen ja vahingonkorvausvastuun määrittämiseen.

Oikeusministeriö katsoo, että 5 §:ssä on perustuslain 124 §:n näkökulmasta sisällöllisesti asianmukaiset säännökset ja asiaa on käsitelty asianmukaisesti säätämisyjärjestysperusteluissa, joskin perusteluissa voisi viitata myös perustuslakivaliokunnan lausuntoihin PeVL 21/2002 vp ja 14/2008 vp.

Huomio kiinnittyy kuitenkin pykälän muotoiluun. Pykälässä todettaisiin nimenomaisesti, että seurantakomitean tehtävät ovat julkisia hallintotehtäviä. Perusteluissa todetaan, että seurantakomitean tehtävistä säädetään yleisasetuksen 33-35 artikloissa ja mainitaan ainakin joitakin komitealle kuuluvia tehtäviä. Oikeusministeriö toteaa, että julkisen hallintotehtävän käsite ei ole yksiselitteisesti määriteltävissä, eikä sitä ole missään laissa yleisellä tasolla nimenomaisesti määritelty. Julkisen hallintotehtävän käsite kattaa laaja-alaisen joukon tehtäviä ja käsitteen tulkinta saattaa muuttua yhteiskunnallisen kehityksen myötä. Kun ehdotetussa pykälässä määriteltäisiin, että seurantakomitean tehtävät ovat julkisia hallintotehtäviä, tarkoittaisi tämä mahdollisesti sitä, että kaikki sen tehtävät määritettäisiin lailla julkisiksi hallintotehtäviksi. Tämä on jossain määrin poikkeuksellinen ratkaisu (vrt. kuitenkin Laki Suomen metsäkeskuksesta, jonka 8 §:ssä määritellään metsäkeskuksen julkiset hallintotehtävät). Muotoilusta ei käy selvästi ilmi, onko se tarkoitettu deskriptiiviseksi vai normatiiviseksi.

Oikeusministeriö katsoo, että pykälä olisi mahdollista saattaa vastaamaan lainsäädännössä yleisesti käytettyä viittaustekniikkaa: (esim. "Seurantakomitean on sille säädettyjä julkisia hallintotehtäviä hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa, sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa..."). Tällä muotoilulla tulisi selväksi myös julkisuuslain soveltaminen kaikkiin komitean julkisen hallintotehtävien hoitamiseen ei ainoastaan sen julkisen vallan käyttöä koskevien tehtävien hoitamiseen. Perusteluihin on toki hyvä jättää tästä selventävä maininta. Lisäksi on syytä huomata, että julkiseen hallintoon yleisesti sovellettavia säännöksiä sisältyy myös esimerkiksi vuoden 2020 alusta voimaan tulleeseen julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin (906/2019) ja digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettuun lakiin (306/2019), ja jatkovalmistelussa on syytä pohtia, onko myös niihin tarpeen viitata.

Vastaava huomio koskee ehdotetun 7 §:n muotoilua koskien kalatalouden paikallista toimintaryhmää. Molempien pykälien 2 momentin toisessa virkkeessä on kirjoitusvirhe.

Esitysluonnoksen 6 §:ssä säädettäisiin välittävistä toimielimistä ja valtionapuviranomaisista. Ehdotetun 2 momentin mukaan välittävä toimielin vastaa tässä laissa sekä valtioneuvoston asetuksella sille säädetyistä tehtävistä toimialueellaan. Välittävien toimielinten tehtäviä on lueteltu perusteluissa, mutta perusteluista ei ilmene, missä välittävien toimielinten tehtävät on varsinaisesti määritelty. Voimassa olevassa laissa on mainittu nimenomaisesti välittävän toimielimen tehtävät. Momentissa on viitattu myös valtioneuvoston asetuksessa sille säädettyihin tehtäviin. Perusteluista ei ilmene, minkä asetuksenantovaltuuden perusteella välittävän toimielimen tehtävistä voitaisiin säätää valtioneuvoston asetuksella. Oikeusministeriö huomauttaa, että välittävälle toimielimelle ei voida asetuksella antaa sellaisia tehtäviä, joiden osalta sille ei ole säädetty laista ilmenevää toimivaltaa. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan toimivaltaisen viranomaisen tulisi lähtökohtaisesti ilmetä laista (PeVL 49/2014 vp, s. 4/II ja PeVL 21/2009 vp). Lisäksi perustuslakivaliokunta on toistuvasti lausunnoissaan todennut, että perustuslain 80 §:n 1 momentti rajoittaa suoraan valtuussäännösten tulkintaa ja valtuuksien nojalla annettavien säännösten sisältöä.

Asetuksella ei siten voida antaa yleisiä oikeussääntöjä asioista, joista tulee säätää lain tasolla. Asetuksenannossa on aina otettava huomioon laissa säädetyn valtuuden lisäksi myös perustuslain 80 §:n 1 momentissa säädetyt vaatimukset, jotka voivat käytännössä rajoittaa valtuutussäännöksen tulkintaa.

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

Luonnoksen 9 §:n säännöskohtaisissa perusteluissa viitataan 2 momentin osalta kehittämishankkeen määritelmään ja 3 momentin osalta investoinnin määritelmään. Pykälässä em. kohdat ovat toisinpäin.

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

Luonnoksen 15 §:ssä säädettäisiin tuen hakemisesta sähköisesti. Voimassaolevaan lakiin verrattuna laista poistettaisiin mahdollisuus hakea tukea paperisella lomakkeella. Perustuslakivaliokunta on arvioinut sähköiseen asiointiin velvoittavaa sääntelyä perustuslain 21 §:ssä säädettyjen hyvän hallinnon periaatteiden ja 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta. Arvioidessaan sähköisen asioinnin yksinomaisuutta eräiden kaupparekisteriin tehtävien ilmoitusten osalta perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, onko sähköisen asioinnin edellyttämiselle hyväksyttävät perusteet, jotka tuossa tapauksessa liittyivät tietojärjestelmän sähköiseen luonteeseen ja järjestelmän tavoitteisiin. Perustuslakivaliokunta piti merkityksellisenä myös sitä, että velvollisuus sähköiseen asiointiin ei koskisi välittömästi yksityisiä henkilöitä vaan ensisijaisesti oikeushenkilöitä. Perustuslakivaliokunta katsoi, että sääntelykonteksti sekä sääntelyn kohteen ja alan toimijoiden tiedolliset ja taidolliset erityispiirteet huomioon ottaen sääntelyä ei voitu pitää ongelmallisena yhdenvertaisuuden, oikeusturvan tai hyvän hallinnon perusteiden kannalta. (PeVL 32/2018 vp ja siinä viitatu lausunnot).

Esitysluonnoksen perusteella laissa tarkoitettujen tukien saajina eli hakijoina voisivat olla oikeushenkilöt tai oikeustoimikelpoiset luonnolliset henkilöt (11 §). On otettava huomioon, että avustuksen hakijoina voi olla hyvin erilaisia tahoja, joiden mahdollisuudet sähköiseen asiointiin eivät välttämättä ole samanlaisia ottaen erityisesti huomioon ne toimijat, jotka välillisesti hoitaisivat sähköisen asioinnin oikeushenkilön puolesta. Toisaalta sääntelyn konteksti huomioiden lienee mahdollista arvioida, että laissa tarkoitettua avustusta hakevilla toimijoilla todennäköisesti on riittävät tiedolliset ja taidolliset valmiudet sähköiseen asiointiin. Vaikka sähköisen asioinnin yksinomaisuus on sääntelykokonaisuudessa uusi velvoite, ei sähköisen asioinnin yksinomaisuutta ole lainkaan käsitelty säätämisyjärjestysperusteluissa. Siirtymistä yksinomaan sähköiseen asiointiin avustusten hakemisessa tulee käsitellä säätämisyjärjestysperusteluissa edellä mainittu perustuslakivaliokunnan käytäntö huomioon ottaen. Näin erityisesti ottaen huomioon säännöskohtaisissa perusteluissa todettu havainto siitä, että kuluvalle ohjelmakaudella noin puolet hakemuksista on tehty sähköisesti.

Sääntelyn taustalla olevassa yleisasetuksessa mainittu tavoite sähköiseen asiointiin siirtymisestä sen sijaan vaikuttaa asianmukaiselta perustelulta, joka puoltaa tai ilmeisesti jopa edellyttää jäsenvaltiota siirtymään sähköiseen asiointiin. Tältä osin on erityisesti syytä kiinnittää huomiota siihen, että perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan unionin oikeuden jättäessä liikkumavaraa on liikkumavaraa käytettäessä otettava huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. esim. PeVL 14/2018 vp, PeVL 1/2018 vp, PeVL 25/2005 vp). Mahdollisesta kansallisen liikkumavaran alasta on syytä tehdä selkoa erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta.

Perustuslakivaliokunta on siten toistuvasti kiinnittänyt huomiota kansallisen liikkumavaran asianmukaiseen selostamiseen (ks. PeVL 14/2018 vp, PeVL 1/2018 vp, s. 3, PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 31/2017 vp, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4).

Luonnoksen 15 §:ssä säädettäisiin lisäksi siitä, että hakemus on allekirjoitettava. Pykälän perustelujen mukaan hakemuksen allekirjoittamiseen sovellettaisiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annettua lakia. Tästä ei kuitenkaan olisi nimenomaista säännöstä laissa. Luonnoksen perusteella jää epäselväksi, miten lisäämällä pelkkä allekirjoitusvaatimus lakiin, voitaisiin varmistua siitä, että järjestelmässä käytetään sellaista sähköistä allekirjoitusta, joka vastaa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 1999/93/EY määriteltyä sähköistä allekirjoitusta, kuten EU:n yleisasetuksessa edellytetään. Teknisenä huomiona, että yleisasetuksessa näyttäisi olevan viittaus edellä mainittuun direktiiviin, vaikka se lienee kumottu asetuksella (EU) N:o 910/2014, joka oikeusministeriön käsityksen mukaan on tullut jo kaikilta osiltaan sovellettavaksi.

5 luku tuen maksaminen

Luonnoksen 22 §:ssä säädettäisiin 15 §:ää vastaavasti siitä, että hakemus on allekirjoitettava. Säännöskohtaisista perusteluista ei kuitenkaan ilmene, että hakemuksen allekirjoittamiseen sovellettaisiin vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annettua lakia. Perustelujen erilaisuus 15 §:n ja 22 §:n osalta ei vaikuta perustellulta.

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

Luonnoksen 6 luvussa säädettäisiin tuen maksatuksen keskeyttämisestä ja takaisinperinnästä. Tältä osin on syytä kiinnittää huomiota perustuslakivaliokunnan käytäntöön. Oikeusministeriöllä ei ole edellytyksiä arvioida tukijärjestelmän merkitystä yritystoiminnan harjoittamisen näkökulmasta. Ainakin siinä tapauksessa, että ehdotettu tukijärjestelmä saattaa muodostua elinkeinon harjoittamisen tosiasialliseksi edellytykseksi, tukien maksamista ja takaisinperimistä on perustuslakivaliokunnan käytännön mukaisesti arvioitava perustuslain 18 §:ssä turvatus elinkeinovapauden kannalta (esim. PeVL 16/2007 vp ja PeVL 46/2006 vp). Sääntelyä arvioitaessa on tällöin otettava erityisesti huomioon perusoikeuksien yleisiin rajoitusperiaatteisiin kuuluva suhteellisuusperiaate, jonka mukaan vähäinen virhe, puutteellisuus tai laiminlyönti ei vielä voi johtaa maksamisen keskeyttämiseen tai tuen perimiseen takaisin. Tuen takaisinperintää koskevista perusteluista ei ilmene, onko takaisinperintää koskevia säännöksiä arvioitu perustuslakivaliokunnan tukien takaisinperintää koskevan käytännön valossa. Luvun sääntely nojaa pitkälti valtionavustuslaissa säädettyyn, mutta toisaalta vaikuttaisi siltä, että lailla osittain kiristetään takaisinperinnän ehtoja. Jatkovalmistelussa tulisi arvioida perustuslakivaliokunnan käytännön olennaisuutta tässä esityksessä säädetyt tuen takaisinperintää koskevan sääntelyn osalta (Ks. esim. PeVL 45/2006 vp, PeVL 43/2006 vp ja PeVL 21/2002). Maksatuksen keskeyttämistä ja tuen takaisinperintää koskevaa sääntelyä tulisi käsitellä ehdotuksen säätämisyjärjestysperusteluissa. Perusteluissa tulisi myös tehdä selkoa siitä, jättääkö taustalla oleva EU-sääntely maksatuksen keskeyttämisen ja tuen takaisinperinnän osalta jäsenvaltiolle liikkumavaraa.

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

Tietojärjestelmäsääntely ja kansallisen sääntelyliikkumavaran käyttö

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 27 §:ssä säädettäisiin toimintaohjelman tietojärjestelmän perustamisesta tukien myöntämistä, maksamista, tarkastusta ja takaisinperintää sekä tukien vaikutusten seurantaan varten. Näihin tarkoituksiin voisi liittyä myös henkilötietojen käsittelyä.

Oikeusministeriö kiinnittää ensinnäkin huomiota siihen, että esitysluonnoksen mukaan tietojärjestelmä liittyisi EU-lainsäädännön täytäntöönpanoon, ja kerättävä ja säilytettävä tieto määriteltäisiin yksityiskohtaisesti EU-lainsäädännössä. Tämän EU-lainsäädännön valmistelu on vielä kesken, mutta oikeusministeriö huomauttaa, että siltä osin kuin kyse olisi suoraan sovellettavasta EU-lainsäädännöstä, sitä täydentävän kansallisen lainsäädännön tulisi rajoittua siihen, mikä on välttämätöntä ja sallittua kyseisen EU-säädöksen täytäntöönpanon kannalta. Toiseksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että siltä osin kuin tietojärjestelmässä olisi kyse henkilötietojen käsittelystä, ehdotettujen säännösten olisi oltava EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen sääntelyliikkumavaran mukaisia.

Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa on asianmukaisesti huomioitu perustuslakivaliokunnan tarkistettu tulkintakäytäntö, joka koskee EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ja tietosuojalain (1050/2018) täydentämistä erityislainsäädännöllä. Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että esitysluonnoksesta ei ilmene tarkemmin, millä perusteella täydentävää sääntelyä pidetään välttämättömänä ja oikeasuhteisena ja mihin säännöksiin sääntelyliikkumavaran käyttö perustuu, eikä myöskään henkilötietojen käsittelyn tietosuoja-asetuksen mukainen oikeusperuste ilmene esitysluonnoksesta. Perustuslakivaliokunnan mukaan erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn osalta. (PeVL 14/2018 vp, s. 5) Perustuslakivaliokunta on toisaalta todennut, että sen valtiosääntöisiin tehtäviin ei kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 4). Toisaalta perustuslakivaliokunta on esittänyt huomioita unionin lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön suhteesta. Valiokunta on tulkintakäytännössään pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. PeVL 25/2005 vp). Valiokunta on tämän johdosta painottanut, että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 26/2017 vp, s. 42, PeVL 2/2017 vp, s. 2, PeVL 44/2016 vp, s. 4). Oikeusministeriön näkemyksen mukaan näitä näkökohtia olisi hyvä pyrkiä huomioimaan tarkemmin esitysluonnoksen perusteluissa. Esitysluonnoksesta olisi erityisesti hyvä ilmetä, millä perusteella tietojärjestelmäsäännöksiä on pidetty välttämättöminä.

Tietojärjestelmä ja yhteisrekisterinpito

Edellä olevien perusteluja koskevien huomioiden lisäksi oikeusministeriö kiinnittää huomiota muutamaankin tietojärjestelmää koskevaan säännökseen, joita olisi vielä syytä arvioida tarkemmin ennen esityksen antamista.

Lakiehdotuksen 27 §:n 2 momentissa säädettäisiin eräiden tahojen pääsystä tietojärjestelmään sekä niille asetettavasta velvollisuudesta huolehtia tietojärjestelmään talletettavien tietojen oikeellisuudesta. Oikeusministeriö katsoo, että ehdotetun säännöksen suhde rekisterinpitäjien velvollisuuksiin, jotka perustuvat tietosuoja-asetuksen 5 artiklaan, on jokseenkin epäselvä. Rekisterinpitäjien osalta säännöstä voidaan myös pitää osittain päällekkäisenä kyseisen artiklan

mukaisen henkilötietojen ajantasaisuutta koskevan velvollisuuden kanssa. Pykälän 4 momentti merkitsisi puolestaan henkilötietojen osalta tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisen sääntelyliikkumavaran käyttöä. Henkilötietojen osalta olisi perusteltava tarve säätää säilytysajasta ja arvioitava säännöksen mukaisen säilytysajan oikeasuhteisuutta.

Lakiehdotuksen 28 §:ssä säädettäisiin tietojärjestelmän yhteisrekisterinpidosta. Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa on sinänsä kiinnitetty huomiota tietosuoja-asetuksen 26 artiklan säännöksiin. Oikeusministeriö pitää myös perusteltuna säätää rekisterinpitäjästä silloin, kun kyse on viranomaisesta tai jos rekisterinpitäjästä voisi olla epäselvyyttä. Näin voi olla esimerkiksi silloin, jos tietojärjestelmää käyttää useampi taho.

Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että viranomaisen tarve käyttää tietojärjestelmän sisältämiä henkilötietoja ei riitä perustelemaan sitä, että kyseessä tulisi olla rekisterinpitäjä. Yhteisrekisterinpito ei voi myöskään korvata viranomaisten välisiä salassa pidettävien tietojen luovutuksia koskevia säännöksiä. Rekisterinpitäjä määrittää tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdassa, jonka perusteella ratkaisevaa on, mikä taho määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset tai keinot. Jos laissa kuitenkin on tarpeen säätää yhteisrekisterinpidosta, on tärkeää, että yhteisrekisterinpitäjien keskinäiset vastualueet ilmenevät selkeästi laista. Pykäläluonnoksessa voisi oikeusministeriön käsityksen mukaan olla riskejä siitä, että joitakin tehtäviä jäisi kattamatta. Lisäksi henkilötietojen luovuttamista koskevan vastuun osalta säännös on muotoiltu jokseenkin väljästi. Pykälää olisi hyvä vielä arvioida tarkemmin, ja valmistelussa olisi syytä kiinnittää huomiota perustuslakivaliokunnan linjauksiin.

Perustuslakivaliokunta on ottanut kantaa yhteisrekisterinpitoa koskevaan sääntelyyn, joka sisältyi lakiehdotukseen henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa (PeVL 7/2019 vp– HE 18/2019 vp), ja on kiinnittänyt huomiota aiempaan tulkintakäytäntöön, joka koskee henkilötietojen luovuttamista salassapitosäännösten estämättä (lausunnon sivut 6-7). Valiokunnan mukaan sääntelyratkaisu, jossa kaikki mainitut viranomaiset on määritelty rekisterinpitäjiksi sen sijaan, että niiden tarpeellinen tiedonsaanti olisi varmistettu esimerkiksi tiedon luovutusta ja saamisoikeuksia koskevalla sääntelyllä, poikkeaa tavanomaisesta. (s.5) Perustuslakivaliokunnan mielestä mainitun lakiehdotuksen yhteisrekisterinpitäjyyttä ja henkilötietojen käsittelyä sen puitteissa koskevan sääntelyn suhde viranomaisten toimivaltuuksien ja tiedonsaantioikeuksien lakiperustaisuuteen, henkilötietojen käsittelyn käyttötarkoitussidonnaisuuteen ja perustuslakivaliokunnan viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä liittyvään vakiintuneeseen käytäntöön ei ollut perustuslain 10 §:n näkökulmasta riittävän selvä. Perustuslakivaliokunta katsoi, että sääntelyn on kaikilta osiltaan täytettävä perustuslakivaliokunnan käytännössä edellä selostetut salassa pidettävän tiedon luovuttamiselle asetetut vaatimukset. Perustuslakivaliokunta on tässä yhteydessä pitänyt viranomaisten välisestä tietojen luovuttamisesta säätämistä myös lakiehdotuksen säätämisyjärjestyskysymyksenä (PeVL 7/2019 vp, s. 7-8)

Tietojen julkaiseminen ja luovuttaminen

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota lakiehdotuksen 29 §:ään, jossa säädettäisiin tietojen julkaisemisesta avoimessa verkkopalvelussa. Julkaistavat tiedot voisivat sisältää myös henkilötietoja. Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa on huomioitu perustuslakivaliokunnan linjaukset, jotka liittyvät henkilötietojen julkaisemiseen tietoverkossa. Perustuslakivaliokunta on pitänyt yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta olennaisena, että internetiin sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan tällainen rekisterin sisällön ja tarkoituksen kannalta perusteltu rajausta olisi myös sisällytettävä pykälään. Lakiehdotuksen 29 § vaatisi siten vielä huomattavaa tarkennusta.

8 luku erinäiset säännökset

Esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa on asianmukaisesti kiinnitetty huomiota perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöön, joka koskee viranomaisen tiedonsaantioikeuksia salassapitosäännösten estämättä. Se on myös huomioitu lakiehdotuksen 30 §:ssä, jossa tiedonsaantioikeus on sidottu välttämättömiin tietoihin. Oikeusministeriöllä ei ole näihin huomautettavaa. Luonnoksen 30 §:ssä näyttäisi olevan väärä viittaus lain 35 §:ään. Viittauksen tulisi ilmeisesti olla 32 §:ään.

Luonnoksen 32 §:ssä säädettäisiin tarkastusoikeudesta, jonka osalta viitattaisiin valtioneuvostonlakiin 16 §:n 2 momenttiin. Koska 32 §:ssä viitattaisiin ainoastaan 16 §:n 2 momenttiin, saattaa jäädä epäselväksi, soveltuuko ehdotetun lain nojalla tarkastusta suorittavaan riippumattomaan tilintarkastajaan hallinnon yleislait siten kuin valtioneuvostonlakiin 16 §:n 4 ja 5 momenteissa säädetään. Selvyyden vuoksi jatkovalmistelussa olisi syytä arvioida, tulisiko ehdotetussa pykälässä tai ainakin perusteluissa viitata laajemmin valtioneuvostonlakiin 16 §:ään tai sen 4 ja 5 momentteihin. Vaihtoehtoisesti ehdotettuun 32 §:ään olisi mahdollista lisätä selvyyden vuoksi perustuslakivaliokunnan käytännössä vakiintuneesti edellytetty viittaus rikosoikeudellisen virkavastuun soveltumiseen ja siihen, että vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Ks. esim. (PeVL 15/2019 vp ja PeVL 16/2016 vp, PeVL 8/2014 vp). Viittausta hallinnon yleislakeihin ei enää nykyisin ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä sisällyttää lakiin, koska hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai liikelaitosten kielellisiä palveluita ja yksityisen kielellistä palveluvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Sovellettavien lakien luettelon sisällyttämiselle erilliseen pykälään ei toisaalta ole myöskään perustuslaista aiheutuvaa estettä, jos luettelo on kattava. Oikeusministeriö toteaa lisäksi, että perustuslakivaliokunta on tarkastusoikeuksia koskevassa käytännössään kiinnittänyt huomiota siihen, että yrityksiin kohdistuvien valvontatyyppisten tarkastusten sääntelyssä on syytä selkeyden vuoksi viitata hallintolain tarkastuksia koskeviin 39 §:n yleissäännöksiin (ks. PeVL 14/2013 vp, PeVL 11/2013 vp, PeVL 5/2013 vp, PeVL 32/2010 vp ja PeVL 5/2010 vp). Valtioneuvostonlaissa tai ehdotetussa laissa ei ole tarkastusoikeutta koskevan sääntelyn yhteydessä tällaista viittausta.

Luonnoksen 34 §:ssä säädettäisiin päätöksen tiedoksiannosta. Ehdotettujen 1 ja 2 momenttien suhde jää epäselväksi. Pykäläluonnoksen 34 §:n 1 momentissa viitataan sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 19 §:ään, jossa säädetään mahdollisuudesta tavalliseen

tiedoksiantoon sähköisenä viestinä asianosaisen suostumuksella. Ehdotetun toisen momentin mukaan muu laissa tarkoitettu päätös voidaan antaa tiedoksi 1 momentin mukaisesti, jos se, jota asia koskee, siihen suostuu. Asianosaisen suostumus on edellytys myös sähköisestä asioinnista annetun lain 19 §:n mukaisessa tiedoksiannossa. Suostumukselle ei kuitenkaan ole säädetty muotovaatimuksia (ks. HE 111/2010 vp, s. 6). Ehdotetun pykälän kahden ensimmäisen momentin välinen suhde jää epäselväksi, ja sääntelystä voi saada sellaisen kuvan, että 1 momentin mukainen päätös voitaisiin antaa tiedoksi sähköisenä viestinä ilman asianosaisen suostumusta.

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

-

Suurpää Helka
OM

Leppävirta Liisa
OM - Demokratia- ja julkisoikeusosasto

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

Seurantakomitean kokoonpanossa olisi syytä manita kumppanuusperiaate, joka koskee esim. ympäristöjärjestöjä.

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

On tärkeää että tuet menevät myös ympäristöllisesti kestäväan toimintaan. Investointeja voisi hyväksyä esimerkiksi vesiviljelyssä kiertovesilaitoksiin, mutta ei avokasseihin merelle.

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

Sähköisellä hakemuksella on etunsa, mutta jotkut joutuvat käyttämään siihen varmaan avustajaa. Se ei toki ole ylivoimaisen mahdotonta.

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

-

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

On tärkeää että tuista ja niiden saajista on saatavilla tietoja julkisesti.

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Olisi ollut hyvä pistää vanha laki lasuntopyyntöön rinnakkaistekstiksi.

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO RY

Toimeksi saaneena

Tapani Veistola

Veistola Tapani
SLL

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

7§ asettaa paikallisen toimintaryhmän tehtävät julkisiksi hallintotehtäviksi asettamatta erikseen tehtäväkenttää. Tällä hetkellä erityisesti kalatalousryhmien neuvonta- ja avustustyö on merkittävän laajaa, mutta on pelättävissä että laki voi merkittävästi vaikuttaa tehtävien laajuuteen ja toteutustapaan siten että palvelutason koetaan heikkenevän. Olisi toivottavaa, että laissa tai erillisessä asetuksessa asetetaan erikseen ne tehtävät, joihin tätä pykälää sovelletaan.

Laki viranomaisen toiminnan julkisuudessa koskee vain julkisen vallan käyttöä, mikä sekin edellyttäisi tarkempaa rajausta EMKR-lain tähän pykälään.

Esimerkiksi Laki maaseudun kehittämissuunnitelmien hallinnoinnista 27/2014 asettaa vastaavasti maaseudun kehittämissuunnitelmista, mutta kohdistaa 1 ja 3 momentissa tehtävät erikseen asetetuiksi, jättäen yhdistykselle mahdollisuuden myös muihin kuin hallintotehtäviin.

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

12 § Hyväksyttävissä kustannuksissa vastikkeettomat panokset rajataan vastikkeetta tehtävään työhön. Aiemmin myös muu vastikkeeton panos on ollut mahdollista. Vaikka muuta vastikkeetonta panosta on käytetty vain vähän, olisi syytä varmistaa että ELY-keskuksella on mahdollisuus hyväksyä myös muu vastikkeeton panos hankkeen rahoitukseen arvioidun panoksen arvon mukaisesti.

Nyt esitetty rajausta kohdistuisi erityisesti pienten yritysten investointitukiin sekä kehittämishankkeisiin.

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

18§ jättää edelleen ELY-keskukselle mahdollisuuden tulkita paikallisen toimintaryhmän strategiaa siten että ryhmän hyväksymiä hankkeita jätetään rahoittamatta strategian vastaisena. Strategian muodostaminen ja lausunnon antaminen strategian mukaisuudesta ovat kuitenkin paikallisen kalatalousryhmän ydintehtäviä (17§) ja asetettu jo aiemmin (7§) tarkkan lainsäädännön alaiseksi. Katsomme kaksinkertaisen tulkinnan tältä osin tarpeettomaksi.

Säädöskohtaisten perustelujen mukaan erillisellä asetuksella tullaan rajaamaan rahoitusta, kuten kuluvalle ohjelmakaudella. Yksityisten investointien rajaaminen täysin paikallisen kehittämissuunnan rahoituksen ulkopuolelle on vaikuttanut erityisesti sellaisten kehittämissuunnitelmien rahoitukseen, joissa kehittämisen osana täytyy toteuttaa myös investointeja. Tämä on vaikeuttanut yksityisten kehittämissuunnitelmien viriämistä ja yrityskumppaneiden löytymistä julkisiin kehittämissuunnitelmiin. Kategorisen rajaamisen sijaan on toivottavaa että ratkaisuksi löytyy keveämpiä menettelyitä.

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

-

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

-

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

-

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

Satakuntaliitto pitää kannatettavana esitystä, jossa selkiytettäisiin säädettävää lakia ja yhdenmukaistettaisiin käytäntöjä muiden ELY-keskusten myöntämien avustusten kanssa.

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

Satakuntaliitto pitää kannatettavana sitä, että he-luonnoksessa ei esitetä merkittäviä muutoksia hallintoviranomaisen ja välittävien toimielinten vastuisiin ja tehtäviin. Satakuntaliiton näkemyksen mukaan ohjelmasta vastaavat viranomaiset ja muut toimielimet ovat hoitaneet tehtävänsä moitteetta.

8§ Toimintaohjelmassa määriteltyjen toimenpiteiden valtakunnallisessa yhteensovittamisessa on tärkeää huomioida rakennerahasto-ohjelmasta rahoitettavat toimet. Satakuntaliitto korostaa lisäksi, että alueellisessa yhteensovittamisessa tulee huomioida myös maakuntien liittojen johdolla laaditut maakuntaohjelmat.

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

Satakuntaliitto pitää kannatettavana pykälän 9 mukaista linjausta siitä, että tuettavat toimenpiteet määriteltäisiin tarkemmin toimintaohjelmassa.

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

15§ Siirtyminen kokonaan sähköiseen haku- ja maksatusmenettelyyn on kannatettavaa. Joillekin hakijaryhmille sähköinen asiointi saattaa aiheuttaa tuki- ja neuvontatarpeita, joihin tulee varautua ohjelmakauden alussa ja kuluessa riittävällä tasolla. Todennäköisesti kokonaisuudessaan sähköisesti hoidettu hallinto mahdollistaa joustavamman käsittelyn tarvittaessa myös etäyhteyksien päästä ja keventänee myös hallinnon kustannuksia.

Tietojärjestelmän verkkopalvelun säilyminen samana kuin tällä ohjelmakaudella (Hyrrä) on hyvä asia. Järjestelmän päivittäminen uudelle ohjelmakaudelle toteutuu toivottavasti sujuvasti ja ilman viivettä.

18§ Satakuntaliitto pitää kannatettavana sitä, että erotellaan selkeästi ELY-keskuksesta ja paikallisesta toimintaryhmästä tuettavat toimenpiteet päällekkäisen rahoituksen mahdollisuuden poissulkemiseksi.

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

-

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

27 § Satakuntaliitto toteaa, että tietojärjestelmän verkkopalvelun säilyminen samana kuin tällä ohjelmakaudella (Ruokaviraston sähköinen asiointijärjestelmä Hyrrä) on hyvä asia. Tärkeää on, että järjestelmän päivittäminen uudelle ohjelmakaudelle ja järjestelmään lisättävien EMKR:n viranomaistoimintojen kehittäminen toteutuu sujuvasti ja ilman viivettä.

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Esityksen luvussa kaksi on kuvattu erityisasetuksen mukaiset neljä painopistealuetta. Toisessa painopisteessä ”myötävaikuttaminen ruokaturvallisuuteen kilpailukykyisen ja kestävä vesiviljelyn markkinoiden kautta” poistettaisiin suorat investointituet vesiviljelyn tuotannollisilta investoinneilta eli kasvuun ja ympäristötehokkuuden parantamiseen liittyviltä toimenpiteiltä. Jatkossa näitä edistettäisiin vain rahoitusinstrumenttien eli laina- ja korkotukivälineiden kautta. Satakuntaliitto korostaa, että tällä muutoksella ei saisi olla vaikutuksia elinkeinon mahdollisuuksiin kehittää ja edistää ympäristötavoitteiden mukaista toimintaa.

Satakuntaliitto pitää tärkeänä, että meri- ja kalatalousrahaston rahoitusta voidaan ohjelmakaudella 2021-2027 kohdentaa myös merialuesuunnitelmien toteuttamiseen, seurantaan, arviointiin ja päivittämiseen.

Satakuntaliitto toteaa, että luonnos hallituksen esitykseksi Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista on hyvin ja kattavasti valmisteltu.

Vesiluoma Timo
Satakuntaliitto

Tupala Krista
Satakuntaliitto

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

7§ asettaa paikallisen toimintaryhmän tehtävät julkisiksi hallintotehtäviksi koko toimintansa osalta.

Paikallisilla toimintaryhmillä on merkittäviä muita alueellisen yhteistyön edistämiseen sekä neuvonta- ja avustustyöhön liittyvät tehtäviä, ei vain rahoituskehysten ja tukien hallintaan liittyviä (Pykälä 2: Paikalliset toimintaryhmät toteuttavat toimia paikallisten strategioiden mukaisesti ja tukevat verkostoitumista ja yhteistyötä muiden alueellisten toimijoiden kanssa.)

Tästä syystä tulisi täsmentää miltä osin tehtävät luokitellaan julkisiksi hallintotehtäviksi.

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

12 § Hyväksyttävissä kustannuksissa vastikkeettomat panokset rajataan vastikkeetta tehtävään työhön.

Lain perusteluissa on mainittu, että hyväksyttäväksi vastikkeettomaksi panokseksi hyväksytään myös luovutetut tuotantopanokset. Tämän olisi suotavaa näkyä myös itse lakitekstissä.

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

Jos hakemus tulee vireille heti, kun hakija sen jättää järjestelmään, on viestinnässä syytä olla huolellinen; toimija kylläkin toimii omalla vastuullaan jos kerryttää hankkeelle kustannuksia kunnes saa viranomaispäätöksen, mutta esim. Leader-puolella hakemus otetaan Leader-ryhmässä vireille

vasta kun sen sisältö on käyty läpi ja keskusteltu hakijan kanssa hakemuksen vireilletulon vähimmäisvaatimuksesta, sekä tuen tukikelpoisuudesta.

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

-

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

-

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Lain perusteluissa todetaan, että kalastukseen liittyvät tuet rajattaisiin nuoren kalastajan ensialuksen ostoon, pienimuotoisten kalastusalusten moottorin vaihtoon ja kalastuksen pysyvään lopettamiseen liittyviin toimiin.

Rannikkokalastuksen supistumisen estämiseksi tarvitaan kuitenkin merkittävää tukea elinkeinon jalostus-, tuotekehitys- ja muihin investointihankkeisiin, joilla nostetaan elinkeinon kannattavuutta ja toimintaedellytyksiä.

Samoin perusteluissa todetaan, että yritysinvestoinnit kalankasvatuksessa eivät olisi tuen piirissä. Myös yrityskohtainen investointituki on edelleen välttämätön, mikäli hallituksen alan kasvutavoitteissa halutaan pysyä.

Tolvanen Marjo
Leader Sepra - ESKO-kalatalousryhmä

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

-

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

-

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

-

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

-

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus haluaa korostaa rahastojen yhteensovittamisen näkökulmasta, että eri rahastojen kautta on jatkossa pystyttävä tukemaan kalaa jalostavien ja kalaa käsittelevien elintarvikesektorin yritysten investointeja ja kehittämistoimia tasavertaisesti muiden yritysten tavoin. Kuluvalla kaudella kalaa jalostavat yritykset ovat jääneet lähes paitsioon rahoituksesta. Syynä tähän on ollut kalatalousrahaston vaatimattomat myöntövaltuudet sekä aluekehitysrahaston rajatut mahdollisuudet rahoittaa toimialan yrityksiä. Tämä asia tulee huomioida ja yhteensovittaa tässä laissa ja aluekehitysrahastoa koskevassa laissa.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus pitää hyvänä, että meri- ja kalatalousrahastossa on mukana painopiste 3, joka koskee sinisen talouskasvun edistämistä. Tätä sinisen talouden kasvua tulisi tukea myös muiden rahastojen, kuten aluekehitysrahaston kautta.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus nostaa esiin ympäristövaikutuskohdassa todetun tavoitteen: ”...tavoitteena tulee olemaan tuetun elinkeinotoiminnan myönteisten ympäristövaikutusten edistäminen ja kielteisten ympäristövaikutusten minimoiminen. Toimintaohjelma tulee mahdollistamaan tukien myöntämisen moniin ympäristön kannalta myönteisiin toimenpiteisiin. Kalastuksessa voidaan tukea esimerkiksi kalastajien osallistumista ympäristötoimiin sekä erilaisia tärkeitä kalataloudellisia kunnostuksia.” Edellä mainittu mahdollistaisi toteutuessaan tuen myöntämiseen myös osaan vesienhoitosuunnitelmissa mainittuihin kehittämistöimiin. Tämä edistäisi vesienhoitotavoitteiden toteutumista alueilla. Vesienhoitosuunnitelmien toimenpiteisiin on jo jossain määrin jo nykyiselläkin rahoituskaudella myönnetty aluekehitysvaroja ja tämä kirjaus mahdollistaisi myös kalatalousrahaston käytön näihin toimenpiteisiin siltä osin, kun ne tukevat myös kalatalousrahaston tavoitteita.

Lehtiniemi Timo
Pohjois-Pohjanmaan ELY

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

-

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

-

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

-

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

-

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

-

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Keski-Pohjanmaan liitolla

Kopsala Susanne
Keski-Pohjanmaan liitto

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

-

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

-

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

-

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

-

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

-

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Kalatalouden Keskusliitto jäsenjärjestöineen kiittää lausuntomahdollisuudesta. Kokonaisuudessaan esitys on hyvin valmisteltu, haluamme kiinnittää lausunnossa huomiota seuraaviin kohtiin:

11 § 4 mom. Investointituen edellytyksistä kaupallisille kalastajille

Näemme hyvänä, että tuki rajoitetaan 1- luokan kaupallisille kalastajille ja heille, joilla on hyväksytty suunnitelma saavuttaa 1-luokan status. Haluamme kuitenkin tässä nostaa esille tarpeen joustoon, mikäli kalastajat heistä riippumattomista syistä eivät pysty alv-rajaa saavuttamaan. Tämä seikka onkin ymmärtääksemme huomioitu lain 24 § takaisiinperinnän menettelyistä siirtämällä päätäntävalta KEHA- keskukselta ELY-keskukseen. Kuten todetaan hallituksen esityksessä; tuen myöntäjällä on kokonaisvaltainen näkemys hankkeen toteuttamiseen liittyvistä seikoista ja pystyy paremmin arvioimaan esimerkiksi hankkeen aikana tapahtuvan maksuvalmiuden muuttumisen, tuen saajan toiminnassa tapahtuvien muutosten tai poikkeuksellisen olosuhteiden vaikutuksia hankkeen toteuttamiseen. Kalastus on elinkeino, joka on vahvasti riippuvainen ympäristöolosuhteista, mikä tekee suunnitelmallisuudesta haastavaa.

Haluamme myös kiinnittää huomiota siihen, että mikäli alv-raja nostetaan, tämä vaati korjausta kalastuslakiin. Esim. 20 000 euron alv-raja on liian korkea.

15 § Sähköinen hakemus

Hallituksen esityksessä käy ilmi, että tähän asti noin puolet hakemuksista, etenkin hylje- ja merimetsokorvaushakemukset, on jätetty paperisina. Ymmärrämme tarpeen siirtyä sähköiseen järjestelmään, mutta pyydämme huomioimaan, että tukeen ja neuvontaan on varauduttava. On varmasti tapauksia, jossa kalastajilla ei edes ole tietokonetta käytössä, tai he ovat huonojen nettiyhteyksien varassa.

On myös ensisijaisen tärkeää, että Hyrrä-järjestelmä toimii niin kuin pitää ja järjestelmä on mahdollisimman käyttäjäystävällinen.

Pykälässä puhutaan myös vaatimuksessa sähköisestä allekirjoituksesta. Mitä se tarkoittaa käytännössä? Onko se järjestelmään sisään rakennettu lisäosio, vai vaatikko käyttäjiltä uuden kirjautumisen ja eri tunnuksien hankkiminen. Tuen hakemisesta ei saa tehdä liian monimutkaista.

Helsinki 17.8.

Vesa Karttunen ja Malin Lönnroth

Lönnroth Malin
Kalatalouden Keskusliitto

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

-

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

-

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

-

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

-

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

-

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen, Lapin ELY-keskuksen ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiset toteavat yhdessä seuraavaa:

Ehdotus on hyvin valmisteltu ja kattavasti perusteltu. Kaikki kolme kalatalousasioista vastaavaa ELY-keskusta ovat olleet mukana jo valmistelun alkuvaiheesta, ja kiittävät saamastaan mahdollisuudesta tuoda näkemyksiään esille jo valmisteluvaiheessa.

Nyt esitetystä kokonaisuudesta nousee esille neljä keskeistä havaintoa:

1. Lakiehdotuksen 11 §:n (Tuensaajaa koskevat edellytykset) 4 momentissa tuodaan uutena suora linkitys kalastuslain (379/2020) 88 §:n ryhmittelyyn I ja II ryhmän kalastajiin ja kalastajien tukikelpoisuuden sitominen I ryhmään kuulumiseen. Kalatalousviranomaiset haluaa ilmaista huolensa siitä, että nyt esitetyn muotoilun perusteella II ryhmään kuuluvat kalastajat rajautuvat tuen ulkopuolelle.

Nykyinen EMKR-lainsäädäntö on mahdollistanut II ryhmään kuuluvien kalastajien tukikelpoisuuden suunnitelman avulla, mutta kalastuslain mukainen suunnitelma on mahdollista tehdä vain kerran, kalastajan aloittaessa toimintansa kaupallisena kalastajana. Vuosittain suunnitelman avulla tukeen tulee oikeutetuksi useita kalastajia, ja siksi muutos on tämän tuensaajaryhmän näkökulmasta merkittävä.

Myös niiden kalastajille suunnattujen tukien, jotka eivät ole investointitukia (hylje- ja merimetsokorvaus) osalta toivotaan tarkempaa määrittelyä I ryhmään kuulumisen osalta.

2. Edelleen momentissa 4 viitataan arvonlisäveron alarajana nykyiseen 10 000 euroon. Mikäli hallituksen kaavailema alarajan nosto 15 000 euroon toteutuu, kalatalousviranomaiset toivoo kuitenkin tukikelpoisuusehtojen osalta rajan säilyttämistä 10 000 eurossa. Rajan nostaminen 15 000 euroon rajasi vuosittain merkittävän määrän kalastajia tuen ulkopuolelle ja saattaisi muodostua kohtuuttomaksi vaatimukseksi aloittavan kalastajan näkökulmasta.

3. Maksatuksen keskeytystä ja takaisinperintää koskevan säätelyn osalta (24 -26 §) kalatalousviranomaiset toteaa esitetyn ehdotuksen hyväksi. Vaikka kuluvalle ohjelmakaudella yhteistyö välittävien viranomaisten, ELY-keskusten ja KEHA-keskuksen, välillä on toiminut hyvin, pitää kalatalousviranomaiset perusteltuna siirtää erityisesti päätösharkinta tuen maksamisen keskeyttämisestä ja takaisinperinnästä tuen myöntäjälle eli ELY-keskukselle. Tätä puoltaa myös tosiasiallinen menettely takaisinperintäasioissa kuluvalle ohjelmakaudella. Kalatalousviranomaiset näkee kuitenkin hyvin mahdollisena, että takaisinperinnän tekninen toimeenpano sen sijaan voisi olla jatkossakin KEHA-keskuksen tehtävä.

4. Kalatalousviranomaisen pitää lakiin uutena tuotavaa oikaisuvaatimusmenettelyä sekä tuensaajan että tuen myöntäjän näkökulmasta erinomaisena uudistuksena. Oikaisuvaatimusmenettely madaltaa hakijan kynnystä hakea muutosta saamaansa päätökseen, ja mahdollistaa nykyistä hallinto-oikeuden pahasti ruuhkaantunutta käsittelyprosessia huomattavasti nopeamman menettelyn.

Muilta osin kalatalousviranomaisella ei ole huomautettavaa lakiehdotukseen tai sen perusteluihin.

Metsä-Tokila Timo
Varsinais-Suomen ELY-keskus

Kalliokoski Okku
Varsinais-Suomen ELY

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

-

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

Lakiluonnoksessa on todettu, että tukea voidaan myöntää investointeihin, kehittämishankkeisiin ja muihin toimintaohjelmassa määriteltyihin toimenpiteisiin. On hyvä, että tuettavat toimenpiteet määritellään tarkemmin toimintaohjelmassa, eikä niitä kirjata yksityiskohtaisesti lakiin.

Hyväksyttävissä kustannuksissa vastikkeettomat panokset on tarkoitus rajata vastikkeetta tehtävään työhön. Aiemmin myös muu vastikkeeton panos on ollut mahdollista. Pienten toimijoiden mukanaolon turvaamiseksi tulisi edelleen hyväksyä myös muu vastikkeeton panos hankkeen rahoitukseen arvioidun panoksen arvon mukaisesti.

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

Kalatalouden paikallisen toimintaryhmän rahoituskiintiön käytön osalta tulisi harkita sitä, että voisivatko toimintaryhmät rahoittaa myös pienimuotoisia yritysten investointihankkeita.

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

Meneillään olevalla ohjelmakaudella takaisinperinnän alarajana on sovellettu 250 euron alarajaa. Uuteen ohjelmaan säädöskohtaisissa perusteluissa esitetty 100 euron alaraja on liian pieni.

Takaisinperinnän hallinnolliset kustannukset ovat varmasti tätä suuremmat. Myös uudella ohjelmakaudella tulee soveltaa 250 euron alarajaa.

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

Tavoite jatkaa Ruokaviraston sähköisen asiointijärjestelmän Hyrrän käyttöä ja kehittää siihen myös aikaisemmin erillisessä sovelluksessa olleet Euroopan meri- ja kalatalousrahaston viranomaistoiminnot on kannatettava ja todennäköisesti myös kustannustehokas ratkaisu.

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Kokonaisuudessaan lakiesitys on selkeästi laadittu ja hyvin perusteltu. Esityksessä ei ole huomioitu päätösten tekemistä poikkeuksellisissa olosuhteissa. Varsinais-Suomen liitto esittää lisättäväksi uutta pykälää, jossa käsitellään tuen myöntämistä poikkeuksellisissa oloissa. Säättämällä tuen myöntämisestä poikkeuksellisissa olosuhteissa voitaisiin varautua tilanteisiin, joissa Covid 19 -pandemiaa vastaavien yhteiskunnallisten ja taloudellisten olojen vuoksi yritysten toimintaa on tarpeellista kyetä pikaisesti tukemaan normaaliolosuhteista poikkeavalla tavalla.

Partanen Jouni
Varsinais-Suomen liitto

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

Pohjanmaan liiton mielestä pykälässä 2 ehdotettu käytäntöjen yhtenäistäminen muiden ELY-keskusten myöntämien avustusten suhteen on kannatettava ajatus.

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

Pohjanmaan liitto ei näe mitään syytä tehdä merkittäviä muutoksia Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) hallinnointiin. Kokemukset aiemmilta ohjelmakausilta ovat myönteisiä, viranomaiset ja muut toimielimet ovat hoitaneet tehtävänsä moitteetta. Tästä hyvä esimerkki on se, että komissio on vahvistanut, että ohjelman hallinto- ja valvontajärjestelmä toimii tehokkaasti ja kokonaisvirhetaso on jokaisen vuoden osalta ollut alle 2 prosenttia. Pohjanmaan liitto pitää myönteisenä sitä, että luonnoksessa tunnistetaan kuitenkin jatkuvan ohjeistuksen ja koulutuksen merkitys. Hyvä on myös täsmentää miten sähköiseen tiedonvaihtojärjestelmään siirtyminen vaikuttaa eri toimijoiden vastuisiin ja velvoitteisiin.

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

3. luku vastaa pitkälle edellisen ohjelmakauden hyvin toimineita käytäntöjä, joten Pohjanmaan liitolla ei ole niihin juuri huomautettavaa. Myönteistä lisäys pykäliin on se, että tuettavat toimenpiteet määritellään tarkemmin toimintaohjelmassa. Eri hanketyyppien eroavaisuudet on hyvä määritellä kattavasti väärinkäsitysten välttämiseksi.

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

Siirtyminen kokonaan sähköiseen hakemusten ja maksatushakemusten käsittelyyn on Pohjanmaan liiton mielestä ainoa oikea ratkaisu. Koska edellisellä ohjelmakaudella noin puolet hakemuksista tehtiin vielä paperisilla lomakkeilla, on tärkeää, että varsinkin ohjelmakauden alussa satsataan riittävästi ohjaus- ja neuvontapalveluihin. Sähköiseen käsittelyyn siirtymistä helpottaa tietojärjestelmän verkkopalvelun säilyminen samana. Nykyisen ohjelmakauden alussa juuri verkkopalvelun vaihtaminen aiheutti kohtuuttomia viivästyksiä. Pohjanmaan liitto kannattaa pykälässä 17 ehdotettua käytäntöjen yksinkertaistamista paikallisten toimintaryhmien rahoituskiintiöön jätettyjen hakemusten kohdalla. Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että

yhteishankkeiden hallinnointiin liittyviä käytäntöjä (21 §) selkeytetään ja yhdenmukaistetaan muiden ohjelmien kanssa.

5 luku tuen maksaminen

Pohjanmaan liitto pitää luonnollisena ja johdonmukaisena käytäntönä sitä, että myös maksatuksen hakemisen osalta poistetaan mahdollisuus käyttää paperihakemusta.

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

Pykälässä 26 ehdotetaan, että takaisinperinnästä päättäisi ELY-keskus, kun nykyisellä ohjelmakaudella kehittämis- ja hallintokeskus on päättänyt tuen takaisinperinnästä. Pohjanmaan liitto ei ota kantaa siihen, kenen pitäisi takaisinperintää suorittaa, mutta olisi odottanut taustapaperin sisältävän lyhyen kuvauksen siitä, millaisia ongelmia aiheutui nykyisen ohjelmakauden käytännöstä. Pohjanmaan liitto ei siis epäile ELY-keskuksen valmiuksia hoitaa takaisinperintää tehokkaasti.

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

Pohjanmaan liitto pitää erittäin myönteisenä päätöksenä sitä, että tulevalla ohjelmakaudella jatketaan Ruokaviraston sähköisen asiointijärjestelmän Hyrrän käyttöä. Nyt Hyrrään liitetään tiiviimmin EMKR:n viranomaistoiminnot, jotka olivat aikaisemmin erillisessä sovelluksessa. Uuden järjestelmän käyttöön ottamiseen olisi liittynyt liian suuria viivästymisen riskejä, kun ohjelman käynnistyminen viivästyy joka tapauksessa johtuen muun muassa monivuotisen rahoituskehityksen laadintaan liittyvistä haasteista. Toimiva sähköinen asiointijärjestelmä parantaa myös tuen hakijan mahdollisuuksia seurata tuen hakemiseen, maksamiseen, tarkastamiseen ja takaisinperintään liittyvää käsittelyä ja ratkaisuja.

kasta.

8 luku erinäiset säännökset

Pykälässä 33 määritellään toimivaltaisesta ELY-keskuksesta. Pääsääntönä se, että toimivaltainen ELY-keskus olisi se, jonka toimialueella tuettava toimenpide on tarkoitus toteuttaa. Poikkeuksena mainitaan, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin kuitenkin määrittää, että yksi ELY-keskus olisi toimivaltainen tietyissä tehtävissä toimialuettaan laajemmalla alueella. Tähän pykälään liittyen Pohjanmaan liitto olisi odottanut jonkinlaista pohdintaa siitä, kuinka hyvin tämä käytäntö toimi nykyisellä ohjelmakaudella, ja millä laajuudella tätä poikkeussääntöä on tarkoitus soveltaa tulevalla ohjelmakaudella. Laajan soveltamisen riskinä on se, että päätöksenteko karkaa kohtuuttoman kauas tuettavan toimenpiteen toteutuspaikasta.

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Ei muuta kommentoitavaa kuin väärä järjestysnumero lomakepohjassa:-).

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Pohjanmaan liitto pitää myönteisenä sitä, että hyvin toiminutta ohjelmaa ei turhaan lähdetä merkittäväällä tavalla muuttamaan. Siirtyminen kokonaan sähköiseen asiointijärjestelmään on

luonnollista ja parantaa mahdollisuuksia hoitaa hallinnointitehtäviä esimerkiksi etätyönä, mikä on viimeaikaisten tapahtumien valossa erittäin tärkeä ominaisuus.

Riusala Kimmo
Österbottens förbund - Pohjanmaan liitto

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

-

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

-

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

-

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

-

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

-

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää lausuntopyynnöstä, ja esittää seuraavat huomiot jatkovalmistelun tueksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö katsoo esitysluonnoksen sisältävän kaikki tarpeelliset säännökset Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta rahoitettavan Suomen toimintaohjelman 2021–2027 valmisteluun, hallinnointiin, arviointiin, seurantaan, yhteensovittamiseen ja toimeenpanoon. Esitysluonnos ja siinä ehdotettu laki ovat kattavia.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota lakiehdotuksen pykälään 19 päätöksenteosta yhdenmennyttä meripolitiikkaa koskevissa asioissa. Pykälässä mainitaan samat ministeriöt kuin vastaavassa pykälässä 23 Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annetussa laissa (1093/2014), jonka uusi nyt ehdotettu laki korvaisi. Työ- ja elinkeinoministeriötä tai opetus- ja kulttuuriministeriötä ei ole mainittu.

Viimeisimmän rahoituskauden (2014–2020) aikana Euroopan meri- ja kalatalousrahaston toimiala laajentui kattamaan yhteisen meripolitiikan toimenpiteiden rahoituksen. EU:n yhdenmennyttä meripolitiikalla pyritään kehittämään johdonmukaisempaa lähestymistapaa meriasioihin ja lisäämään eri politiikan alojen välistä koordinaointia. Siinä keskitytään kysymyksiin, jotka kuuluvat useamman kuin yhden politiikan alan piiriin, kuten "sininen kasvu", ja jotka vaativat koordinaointia eri alojen ja toimijoiden välillä, kuten meriosaaminen.

Koska "siniseen kasvuun" ja sen määritelmällisesti sisältämään ajatukseen Suomen meriklusterin kestävästä kasvusta liittyvät teemat ovat leimallisesti työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluvia, ja meriosaamiseen liittyvät teemat puolestaan opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan kuuluvia, uuden ehdotetun lain pykälään 19 voisi harkita lisättävän nämä ministeriöt. Vaikka kyseisten ministeriöiden puuttuminen pykälässä erikseen mainittujen ministeriöiden joukosta ei ole este tehokkaalle ja kattavalle päätöksenteolle yhdenmennyttä meripolitiikkaa koskevissa hankkeissa, niiden mukanaolo olisi linjassa muun yhdenmennyttä meripolitiikkaa koskevan päätöksenteon kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö ovat mukana nykyisessä meripolitiikan rahoituksen ohjausryhmässä sekä valtioneuvoston kanslian asettamassa meripolitiikan ohjausryhmässä meripolitiikan toimenpideohjelman laatimista varten.

Osastopäällikkö, ylijohdaja Sabina Lindström

Erityisasiantuntija Eero Hokkanen

Nimander Anna
Liikenne- ja viestintäministeriö

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

-

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

-

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

-

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

-

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

-

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Lausunto: Hallituksen esitys Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaiksi

Maa- ja metsätalousministeriö pyytää lausuntoa hallituksen esityksestä Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaiksi ohjelmakautta 2021–2027 koskien. Kymenlaakson liitto katsoo rahaston merkittäväksi instrumentiksi edistää sinistä taloutta, kestäväää kalataloutta, meriluonnonsuojelua ja merialuesuunnitelmien toteuttamista, arviointia, seurantaä sekä päivittämistä.

Meri- ja kalatalousrahaston neljä erityisasetuksen mukaista painopistealuetta ovat hyvin valittuja ja tukevat pääosin edellä lueteltuja. Toisen painopisteen ”myötävaikuttaminen ruokaturvallisuuteen kilpailukykyisen ja kestävään vesiviljelyn markkinoiden kautta” osalta todetaan poistettavan suorat investointituet vesiviljelyn tuotannollisilta investoinneilta eli kasvuun ja ympäristötehokkuuden parantamiseen liittyviltä toimenpiteiltä. Jatkossa näitä edistettäisiin vain rahoitusinstrumenttien kautta (laina- ja korkotukivälineet). Kymenlaakson liitto katsoo, että myös uudella ohjelmakaudella on tärkeää luoda toimijoille mahdollisuuksia edistää ympäristötavoitteiden mukaista toimintaa kuten siirtymää kiertovesiviljelyyn ja avomerikasvatukseen.

Rahoitus neljälle painopistealueelle on 829 miljoonaa euroa. Kymenlaakson liitto pitää tärkeänä, että sitä voidaan kohdentaa riittävästi myös merialuesuunnitelmien toteuttamiseen, seurantaan, arviointiin ja päivittämiseen.

Kymenlaakson liitolla ei ole muilta osin huomautettavaa hallituksen esityksestä Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaiksi.

Hering Frank
Kymenlaakson Liitto

Konttinen Matti
Kymenlaakson Liitto

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

-

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

-

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

-

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

Säännöskohtaisten perustelujen kuudennen luvun (tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä) pykäläkohtaisissa perusteluissa maksatuksen keskeyttämisen ja takaisinperinnän tehtävien osalta KEHA-keskus esittää muutosta säädökseen seuraavasti.

24 § Maksatuksen keskeyttäminen: KEHA-keskus määrää päätöksellään tuen maksamisen keskeytettäväksi.

25 § Takaisinperintä: KEHA-keskuksen on päätöksellään määrättävä tuki takaisinperittäväksi.

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

-

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (jatkossa KEHA-keskus) esittää lausuntonaan seuraavaa:

KEHA-keskus toteaa, että hallituksen esitys on hyvin ja kattavasti valmisteltu. Pykälissä on kuitenkin joitakin epäjohtonmukaisuuksia, jolloin sekä Euroopan Unionin että kansallinen viranomaistason sääntely on jäänyt joiltain osin huomioimatta.

KEHA-keskus pitää muutosta valtionavustuslakia koskevan viittaussäännöksen sisällyttämiseksi säädökseen hyvänä muutoksena, joka yhtenäistää ja parantaa viranomaisten toimintaa ja hakijoiden yhdenvertaisuutta. Samoin ajatus yhdenmukaistamisesta rahaston toimeenpanoa muihin ELY-keskusten myöntämiin avustuksiin nähden on hyvä. Erityisesti muutoksenhaun vaiheistaminen välittävän toimielimen päätöksiin jätettävästä oikaisun hakemisesta on positiivinen muutos aikaisempiin rahastokausiin verrattuna. Samoin kirjanpito toiminnon tarkastustehtävän poistuminen verraten aikaisemman kauden todentamisviranomaisen tehtävään on positiivinen ja tuen saajien yhdenvertaisuutta tukeva muutos. Kokonaan sähköiseen hakuun siirtyminen on KEHA-keskuksen mielestä rahaston toimeenpanoa ja tehokkuutta tukeva toimi.

KEHA-keskus näkee haasteellisena hallituksen esitykseen otetun muutoksen sekä seurantakomitean että toimintaryhmien tehtävien muuttumisesta julkiseksi hallintotehtäväksi. Haasteena ei ole viranomaistoiminnan julkisuutta koskevat säännökset, vaan julkisen vallan käyttö.

Seurantakomiteaan asetetut jäsenet tulevat erilaisista taustoista erilaisella osaamisella. Samoin toimintaryhmien hallitukseen kootaan paikallisia toimijoita erilaisilla taustoilla. Julkiseen hallintotehtävään sisältyvä rikosoikeudellinen virka- ja vahingonkorvausvastuu voivat heikentää toimintaryhmien edellytyksiä saada jäseniä vastuutehtäviin. Kun kalatalous on varsin pieni toimiala ja sen piiriin on haasteellista saada uusia toimijoita, tulisi lainsäädännön tukea helppoa pääsyä eikä rakentaa ns. entryn esteitä toimijoille.

Esityksessä Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista asian tausta ja valmistelu sekä muut perustelut ovat KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan kattavat. KEHA-keskus kuitenkin toteaa, että takaisinperintää ja maksatuksen keskeytystä koskevia pykäläiä tulee korjata vastaamaan kuluvan kauden menettelyjä sekä tehtävien eriyttämisen vaadetta. Takaisinperintätehtävä on kokonainen tehtävä, jonka hoitaa joko KEHA-keskus, pohjautuen KEHAN toteuttamaan maksatukseen ja tukikelpoisuusvalvontaan, tai sen toteuttaa ELY-keskus, milloin ELY-keskus vastaa kokonaan maksatuksesta ja avustuksen käytön valvonnasta ml. tukikelpoisuusvalvonta. Myös maksatuksen keskeyttäminen on em. kokonaisuuksiin liittyvä toimi. Hallituksen esityksen perusteluosion kohdassa 4. keskeiset ehdotukset todetaan vähäisistä muutoksista merkittävimpänä takaisinperintäharkinnan siirtäminen KEHA-keskukselta ELY-keskuksille. Samoin pykälissä esitetään maksatuksen keskeyttäminen ELY-keskuksen tehtäväksi. Pääasiallisia vaikutuksia muutokseen ei ole esitetty, eikä vastuun siirrolle ole esitetty myöskään kestäviä perusteluja. Säädösesityksessä ei ole tunnistettu KEHA-keskuksen tehtäviä, joista on säädetty lailla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 1131/2014. Em. lain 3a §:n 2. momentissa säädetään, että kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoraan valtionavustuslain (688/2001) nojalla myöntämän valtionavustuksen maksamista ja takaisinperintää koskevat valtionavustuslain 12, 19, 21 ja 22 §:n mukaiset tehtävät. Kehittämis- ja hallintokeskus hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lisäksi myös valtionavustuslain 15 §:n mukaisia valvontatehtäviä. Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskus voi hoitaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen erityislainsäädännön nojalla myöntämien avustusten maksamista, niiden käytön valvontaa ja takaisinperintää sekä valtion korvauksia koskevia tehtäviä siten kuin niistä erikseen säädetään (1626/2015).

Kun Euroopan meri- ja kalatalousrahaston maksatus- ja takaisinperintätehtävät siirrettiin KEHA-keskukselle, oli HE 90/2015 keskeisinä lähtökohtina ja tavoitteina mm. se, että KEHA-keskukselle siirrettäisiin Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevan eurooppalaisen asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain nojalla myönnettävien avustusten maksamista ja takaisinperintää koskevat tehtävät monien muiden ELY-keskuksissa tai TE-toimistoissa hoidettujen avustusten maksatus- ja takaisinperintätehtävien joukossa. KEHA-keskus hoitaa viiden hallinnonalan avustusten ja korvausten maksatustehtävät kahdeksalta eri toimialalta, volyymin ollessa noin 430 000 maksatuspäätöstä vuodessa, lähes 1Mrd euromääräisellä maksatusvolyymin vuosittain. Maksatus- ja takaisinperintätehtävät ml. maksatuksen keskeyttäminen muodostavat hallinnollisen kokonaisuuden, jota ei tule hajottaa. Em. hallituksen esityksessä KEHA-keskuksen tehtäviä laajennettiin kattamaan maa- ja metsätalousministeriön kala- ja vesitalouden maksatus- ja takaisinperintätehtävät. Tuolloin rahastolakiin substanssilakina tehtiin seuraavat muutokset:

29 §. Takaisinperinnän menettelyt. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että tuen takaisinperinnästä päättäisi kehittämis- ja hallintokeskus. Maa- ja metsätalousministeriö voisi määrätä kehittämis- ja hallintokeskuksen tekemään hankkeessa takaisinperinnän, jos se katsoisi 27 §:ssä säädettyjen edellytysten täyttyvän. Maa- ja metsätalousministeriön oikeus olisi sama oikeus, joka sillä nykyisin on ELY-keskuksen määrittämiseksi takaisinperintään. Toimivallan siirtyessä kehittämis- ja hallintokeskukselle tämä oikeus kohdistuisi jatkossa kehittämis- ja hallintokeskukseen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin takaisinperintää koskevan päätöksen sisällöstä, jota ei muutettaisi. Takaisinperintäpäätöksen tekemisen tulisi jatkossakin tapahtua ilman aiheutonta viivytystä. Takaisinperintäpäätöksen tekemiseksi käytettävä aika laskettaisiin siitä, kun ELY-keskus tai kehittämis- ja hallintokeskus on saanut tiedot takaisinperinnän perusteesta ja viimeistään kymmenen vuoden kuluttua tuen maksamisesta. ELY-keskuksen ja kehittämis- ja hallintokeskuksen välinen organisaatoraja ei pidentäisi takaisinperintäpäätöksen tekemiseksi käytettävissä olevaa aikaa. ELY-keskus ja kehittämis- ja hallintokeskus käyttävät samaa tietojärjestelmää, ja niiden tulee vaihtaa tietoja viipymättä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävästä takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanijana. Takaisinperintäpäätös voidaan, kuten nykyisinkin, panna täytäntöön ulosottoin sen jälkeen, kun päätös on saanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanosta säädetään lisäksi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

Em. menettelyjä ei ole syytä muuttaa rahastokausien vaihtuessa paitsi hallinnon tehokkuuden, myös tuen saajien yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Lisäksi – vaikkakin HEn 26 §:ä koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa kuvataan takaisinperintäharkinnan etuja tuen myöntäjällä ja verrataan joihinkin ELY-keskuksen myöntämiin avustuksiin, ei säädöksestä käy ilmi, että vertailtavissa avustuksissa maksatustehtäviä ei ole vielä eriytetty KEHA-keskukseen. Merkittävien peruste säilyttää nykyisen rahastokauden tehtävien vastuunjako uudella kaudella on kuitenkin EU-säännöksistä lähtevä tehtävien eriyttäminen. Tukien hallinnon eriyttämisvaatimukset ovat tähän saakka, nykyisellä rahastokaudella, olleet moitteettoman varainkäytön näkökulmasta tukien hallinnon pääperiaatteita. Mikäli näin on edelleen, ei HE:ssä esitetty perustelu takaisinperintäharkinnan siirtämisestä rahoituksen myöntäjälle ole kestävä.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ei ole näkyvästi todettu myöskään aluehallinnon keskeistä tavoitetta: kehittämis- ja hallintokeskuksen tuottavuuden tehostaminen edelleen sekä ELY-keskusten voimavarojen kohdentaminen tehokkaammin tehtäviensä hoitamiseen on edelleen merkityksellinen ja tärkeä vähintäänkin julkisten palveluiden turvaamisen ja niiden kustannusten hillinnän näkökulmista. Iskukykyisen ELY-keskuksen kehityskokonaisuutta, jossa tehtäviä on tarkasteltu ja koottu valtakunnallisiin yksiköihin, tulee edelleen edistää. KEHA-keskus toteaa samalla esityksen perusteluiden täydennykseksi, että maksatustehtäviä koskevat henkilösiirrot on jo aikaisempina vuosina toteutettu ja vastuu valmistelu- ja esittelytehtävistä siirretty hyvin monissa tehtävissä ELY-lain siirtymäpykälän nojalla jo vuosina 2015-2016. Kokoamalla hallinnon tukipalveluita sekä maksatus-, takaisinperintä- ja valvontatehtäviä on voitu paitsi toteuttaa toimintoja tuottavammin ja tehokkaammin, myös kehittää toimintoja hallinnollista taakkaa keventäviksi. Edellä mainituissa tehtävissä on jo toteutettu merkittävä henkilöresurssien tehostaminen KEHA-keskuksessa, ja tehokkuushyötyjä on edelleen saavutettavissa. Mitä tulee tehtävien vastuuseen, olisi hyvä noudattaa vastaavaa periaatetta kuin muissa maksatus- ja takaisinperinnän tehtävissä, joita KEHA-keskukseen on virastokokonaisuudesta koottu.

EU-varojen käytön asianmukaisuuden varmistamisen näkökulmasta välittävän toimielimen myönnön, maksatuksen ja jatkotoimenpiteiden, ml. takaisinperintätehtävät, tehtävien eriyttäminen on tarkoituksenmukaista ja välttämätöntä. Jatkotoimet on kuluvalle rahastokaudella hoidettu maksatustehtävää KEHA-keskuksessa hoitavasta yksiköstä erillisenä asiantuntijatehtävänä henkilöstö- ja lakiasiat -yksikössä, jonne on koottu erilaisten valtionavustusten ja EU-osarahoitteisten avustusten takaisinperintätehtäviä. Takaisinperintäharkinta edellyttää aina kiinteää yhteistyötä kaikkien välittävien toimielimien ja tarvittaessa hallintoviranomaisen kesken, mikä kuluvalle rahastokaudella on toiminut hyvin.

KEHA-keskus toteaa lausuntonaan, että hallinnon tukipalveluiden sekä ELY-keskusten vastuualueiden maksatus-, takaisinperintä- ja valvontatehtäviä tulee tarkastella myös siitä näkökulmasta, että tehtävien kokoaminen on riittävän kattavaa. Valumaa hallinnollisista tehtävistä ei saisi syntyä. ELY-keskusten toiminnan turvaamiseksi on lainsäädännön oltava riittävän kattavasti tarkasteltu ja toimivaltamuutoksia muutettu, jotta voidaan varmistua hallinnon tehokkuudesta ja ELY-keskusten resurssien turvaamisesta. Maksatus- ja takaisinperintätehtävien valtakunnallinen keskittäminen on helpottanut hyvien käytänteiden levittämistä ja yhdenmukaistanut maksatusprosesseja sekä turvannut tehtävien eriyttämisen vaateen. Yhdenmukaistaminen on helpottanut myös ELY-keskusten palvelujen digitalisaatiota, mikä näkyy hyvin hallituksen esityksessä toisaalla.

Säännöskohtaisten perustelujen kuudennen luvun (tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä) pykäläkohtaisissa perusteluissa maksatuksen keskeyttämisen ja takaisinperinnän tehtävien osalta KEHA-keskus esittää muutosta säädökseen seuraavasti.

24 § Maksatuksen keskeyttäminen: KEHA-keskus määrää päätöksellään tuen maksamisen keskeytettäväksi.

25 § Takaisinperintä: KEHA-keskuksen on päätöksellään määrättävä tuki takaisinperittäväksi.

26 §: Takaisinperinnän menettelyt: Tuen takaisinperinnästä päättää KEHA-keskus.

KEHA-keskuksella ei ole muita huomioita annettavana tähän hallituksen esitykseen.

Mikko Salmenoja

johtaja, KEHA-keskus

Pauliina Smolander

maksatusjohtaja, KEHA-keskus

Nieminen Jouko

KEHA-keskus

Asia: VN/16199/2020

Lausuntopyyntö Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaista

Lausunnonantajan lausunto

1 luku yleiset säännökset

-

2 luku viranomaiset ja muut toimielimet

-

3 luku tuettavat toimenpiteet, tuen myöntämisen edellytykset ja hyväksyttävät kustannukset

-

4 luku tuen hakeminen ja myöntäminen

-

5 luku tuen maksaminen

-

6 luku tuen maksatuksen keskeyttäminen ja takaisinperintä

-

7 luku toimintaohjelman tietojärjestelmä

-

8 luku erinäiset säännökset

-

8 luku voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

Yleisesti hallituksen esitysluonnoksesta

Maa- ja metsätalousministeriön lausuntopyyntö 3.7.2020

PLM; lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaiksi

Maa- ja metsätalousministeriö on viitekohdassa mainitussa kirjeessään pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi Euroopan meri- ja kalatalousrahastolaiksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Euroopan meri- ja kalatalousrahaston kansallisen toimintaohjelman valmisteluun, hallinnointiin, toimeenpanoon ja seurantaan sovellettavista säännöksistä ohjelmakaudelle 2021–2027. Esityksen tavoitteena on säätää Euroopan meri- ja kalatalousrahaston viranomaisista ja toimielimistä, tuen ehdoista ja hyväksyttävistä kustannuksista, tuen hakemisesta, myöntämisestä ja maksamisesta, tuen palauttamisesta ja takaisinperinnästä, tietojärjestelmästä, tietojensaantioikeuksista, tietojenluovutuksesta ja tarkastuksista.

Puolustusministeriö toteaa kunnioittavasti, ettei sillä ole huomautettavaa esitysluonnoksesta.

Yksikön johtajan sijainen, hallitusneuvos Minnamaria Nurminen

Hallitussihteeri Joonas Lapinlampi

Nurminen Minnamaria
Puolustusministeriö - Lainvalmistelu- ja oikeusyksikkö